

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ВОЙТОВ СЕРГІЙ ГЕННАДІЙОВИЧ

УДК 339.54+339.543(477)

**ТРАНСФОРМАЦІЯ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Спеціальність: 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2014

Дисертація на правах рукопису.

Роботу виконано у відділі глобальних систем сучасної цивілізації Інституту світової економіки і міжнародних відносин Національної академії наук України, м. Київ.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
Сіденко Світлана Володимирівна,
Національний авіаційний університет МОН України,
Інститут міжнародних відносин,
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин і бізнесу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Шнирков Олександр Іванович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка МОН України,
Інститут міжнародних відносин,
завідувач кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин

кандидат економічних наук, доцент
Новікова Крістіна Ігорівна,
Академія митної служби України МОН України,
доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності

Захист відбудеться «17» червня 2014 р. о 16 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.02 в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 04119, м. Київ, вул. Мельникова, 36/1, зал засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, к. 12.

Автореферат розісланий «16» травня 2014 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент

Л.С. Поліщук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Світовий досвід економічного розвитку, інтернаціоналізації економічних зв'язків та економічної інтеграції свідчить, що ці процеси відбуваються найбільш ефективно за умови органічного поєднання механізму лібералізації міжнародної торгівлі та її регулювання ринковими методами – без прямих заборон і обмежень, шляхом впливу на обсяг та структуру попиту на товари і послуги. У свою чергу, в теорії і практиці державного регулювання найбільш давнім за історичним терміном застосування та дієвим за своїм економічним змістом інструментом впливу на міжнародну торгівлю товарами є митно-тарифне регулювання.

Питання, пов'язані з еволюцією митно-тарифного регулювання, а також з формуванням його теоретико-методологічних та практичних засад в умовах поглиблення міжнародних економічних взаємовідносин досліджувалися у працях зарубіжних науковців: А. Бера, С. Вітте, Дж. Бхагваті, В. Драганова, І. Дюмулена, В. Кордена, П. Кругмана, Ф. Ліста, К. Лодигенського, М. Лукса, Р. Масгрейва, Д. Менделеева, Т. Пруса, Дж. Стігліца, Дж. Уоллі та інших, а також в роботах українських вчених: І. Бережнюка, В. Будкіна, А. Войцещука, О. Гребельника, О. Єгорова, Н. Злепко, І. Іващук, І. Карамбовича, Т. Ліпіхіної, А. Макаренка, Т. Мельник, В. Новицького, К. Новікової, П. Пашка, Л. Пісьмаченко, І. Пузанова, В. П'ятницького, В. Сіденка, А. Філіпенка, Т. Циганкової, О. Шниркова та ін.

Однак, у працях більшості авторів недостатньо досліджено механізм митно-тарифного регулювання в умовах сучасних процесів інтернаціоналізації та інтеграції. Більше того, зважаючи на значну політизованість торговельно-економічних відносин в Україні (що призводить до ігнорування економічних важелів регулювання), кризовий стан ряду галузей національного виробництва та обмежені можливості їх державної підтримки, у край необхідним є підвищення ефективності застосування механізму митно-тарифного регулювання з метою протидії загрозам, спричиненим посиленням ризиків в сучасній світовій економіці, та сприянню прогресивним структурним зрушенням в економіці України. Саме ці питання зумовили постановку даної теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в рамках НДР Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України «Системно-стадіальна зміна цивілізаційної парадигми: прогнози, сценарії та механізми» (реєстр. № 0111U002062), в межах якої автором розкрито еволюційні особливості елементів митно-тарифного регулювання, визначено його роль у глобальних інтеграційних процесах й у забезпеченні інтеграції економіки України; а також двох НДР Державного науково-дослідного інституту митної справи (ДНДІМС): «Нормативно-правові аспекти визначення та контролю митної вартості товарів: сутність, проблеми та напрями вдосконалення» (реєстр. № 01117U006923), – розкрито питання визначення та контролю митної вартості товарів; «Формування системи митного аудиту України» (реєстр. № 0112U003860), – розкрито проблематику

сутності і актуальності митного постаудиту на сучасному етапі, а також висвітлено його роль як фактора модернізації митно-тарифного регулювання.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні та розкритті теоретичних основ, проблем і механізмів удосконалення митно-тарифного регулювання та обґрунтуванні рекомендацій щодо практичної його трансформації в Україні в умовах інтернаціоналізації національної економіки.

Для досягнення мети дослідження визначені наступні завдання:

- розкрити особливості становлення механізму митно-тарифного регулювання за умов інтернаціоналізації світової економіки;
- дослідити сучасні структурні зв'язки системи митно-тарифного регулювання України, а також ефективність реалізації його функцій;
- виявити та оцінити регулятивно-захисний і фіскальний вплив механізмів формування і контролю митної вартості, класифікації й визначення країни походження товарів як функціональних елементів митно-тарифного регулювання в Україні;
- дослідити роль митно-тарифного регулювання у процесах інтеграції як базової складової інтернаціоналізації;
- надати оцінку сучасного стану та перспективних напрямів торговельно-інтеграційних процесів України;
- розробити і обґрунтувати рекомендації щодо удосконалення митно-тарифного регулювання у розрізі використання новітніх інструментів регулювання, оптимізації процесів митного оподаткування та адміністрування, що відповідають вимогам розвинутих держав й умовам поглиблення рівня й якості міжнародних торговельно-економічних відносин України.

Об'єктом дослідження є механізм митно-тарифного регулювання міжнародної торгівлі.

Предметом дослідження є детермінанти ефективного розвитку, трансформації та оптимізації митно-тарифного регулювання в умовах інтернаціоналізації економіки України.

Методи дослідження. При підготовці роботи використано методи як теоретичного, так і емпіричного пошуку, а саме: аналізу і синтезу (для дослідження теоретико-методологічних підходів та характеристик митно-тарифних відносин), структурний і системний (для дослідження структури митно-регулятивних процесів та механізмів митно-тарифного контролю), історичного матеріалізму (для виявлення місця митно-тарифного регулювання в структурі державного регулювання), історико-логічний (для дослідження еволюції митно-тарифних відносин), метод кількісного та якісного порівняння (для аналізу міжнародних торговельних відносин), статистичного аналізу (для оцінки сучасного стану, тенденцій і ефективності митно-тарифного регулювання й оподаткування).

Інформаційно-аналітичною базою дисертації є акти національного і міжнародного законодавства, монографії, наукові статті, матеріали конференцій, міжнародна й національна торговельна і тарифна статистика, матеріали Інтернет, індивідуальні розробки й дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:
вперше:

- виявлено історико-економічну зумовленість й часові межі зародження регулятивних складових механізму митно-тарифних відносин (митного тарифу, митної вартості, розвиненої товарної номенклатури й класифікації та інституту країни походження товарів), що дало змогу встановити ключову роль процесів державної централізації, міжнародного поділу праці та поглиблення рівня й якості торговельно-економічних відносин у формуванні в провідних країнах світу в період до XVIII ст. цілісних механізмів митно-тарифного регулювання, а також розкрити визначальну роль процесів інтернаціоналізації економіки для подальшого функціонального розвитку таких механізмів;

- встановлено теоретичні детермінанти та змодельовано процеси контролю митної вартості, класифікації і визначення країни походження товарів, що дало можливість охарактеризувати їх як чинники оптимізації і трансформації регулятивно-захисного та фіскального потенціалу митно-тарифного механізму в умовах забезпечення ефективної інтернаціоналізації шляхом визначення об'єктивної бази митного оподаткування, коректного коду товару, а також його походження;

удосконалено:

- концептуально-практичну базу та механізм митного постаудиту як параметру ефективної інтернаціоналізації національної економіки: встановлено його основні виміри, спрямовані на об'єктивну, повну і неухильну сплату митних податків, зміщення акценту митних процедур з площини контролю за товаром на кордоні в площину перевірки систем обліку та звітності підприємства, а також узгодження, спрощення й гармонізацію митних процедур зі стандартами розвинених країн;

- визначення ключових напрямів трансформації митно-тарифного регулювання і митного оподаткування через зниження їх фіскальної спрямованості, адаптацію до стандартів розвинених країн системи непрямих податків на зовнішню торгівлю (ПДВ та акцизу) і митних зборів, а також скорочення митно-податкових пільг на основі аналізу їх ефективності;

набуло подальшого розвитку:

- визначення підходів до трансформації механізму державного регулювання митно-тарифних відносин, а саме обґрунтовано необхідність створення спеціального аналітичного інституту з метою забезпечення формування цінової інформації для митних цілей, а також для цілей застосування антидемпінгових, спеціальних і компенсаційних процедур;

- наукова оцінка пріоритетів і переваг для експортоорієнтованої економіки України митно-тарифного відкриття ринку ЄС у рамках його угоди про асоціацію з Україною. Доведено, що взаємно узгоджені й парафовані умови угоди полягають насамперед у суттєвому зниженні для українського товаровиробника захисних бар'єрів при вході на ринок ЄС внаслідок зменшення митно-тарифного захисту європейського аграрного і промислового ринків.

Практичне значення одержаних результатів. Матеріали дослідження можуть використовуватися у науково-методичній та практичній діяльності державних органів, наукових установ, а також для розробки програм розвитку митної діяльності. Результати дослідження впроваджені:

- в навчально-методичну і практичну діяльність та для розробки стратегічних програм розвитку Департаменту митної справи Міністерства доходів і зборів України (довідка від 02.10.2013 р. №395/24-02-04);

- у науково-дослідну роботу та при виконанні НДР «Нормативно-правові аспекти визначення та контролю митної вартості товарів: сутність, проблеми та напрями вдосконалення» (реєстр. №01117U006923) і «Формування системи митного аудиту України» (реєстр. №0112U003860) ДНДІМС (довідка від 12.09.2013 р. №7-1/8-603, акт від 05.06.2013 р. та акт від 11.09.2013 р.);

- при розробці пропозицій і рекомендацій Департаменту митного контролю та податкового аудиту Міністерства доходів і зборів за результатами семінару «Формування системи митного аудиту України», проведеного ДНДІМС (довідка від 24.05.2013 р. №7-1/11-455);

- у наукову роботу, навчальний процес, під час розробки навчальних програм і викладанні дисциплін Академії митної служби України (довідка від 30.04.13 р. №11/1-566) та Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету (довідка від 07.10.2013 р. №187/15).

Особистий внесок здобувача. Наукові результати дисертації, що виносяться на захист, отримані автором особисто. З опублікованих у співавторстві праць взяті лише ті висновки та пропозиції, що є результатом індивідуальної роботи здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження пройшли апробацію у 14 науково-практичних конференціях і семінарах: «Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі» (Дніпропетровськ, 2007 р., 2010 р., 2012 р., 2013 р.); «Митна справа в Україні: теорія і практика» (Дніпропетровськ, 2008 р.); «Історія торгівлі, податків та мита» (Дніпропетровськ, 2008 р., 2012 р.); «Актуальні проблеми економічної безпеки та митної політики України» (Дніпропетровськ, 2008 р.); «Світовий досвід удосконалення зовнішньоекономічної діяльності в контексті сталого розвитку» (Київ, 2012 р.); «Зовнішньоекономічна політика держави та актуальні проблеми митної справи» (Дніпропетровськ, 2012 р.); «Україна XXI століття: тенденції та перспективи розвитку» (Київ, 2012 р.); «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (Тернопіль, 2013 р.); «Конкурентоспроможність економіки України: теорії, моделі, механізми» (Дніпропетровськ – Херсон, 2013 р.); «Формування системи митного аудиту України» (Хмельницький, 2013 р.).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано у 25 наукових роботах (5 у співавторстві), з них: 9 публікацій здійснено у наукових фахових виданнях (2 статті – у виданнях, що внесені до міжнародної наукометричної бази Scopus, 1 – у іноземному періодичному виданні); 3 – у інших виданнях; 13

– у збірниках матеріалів наукових конференцій і семінарів. Обсяг індивідуального наукового внеску автора складає –7,53 д.а.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, 23 додатків на 39 сторінках та списку використаних джерел (249 найменувань на 24 сторінках). Основний текст дисертації викладений на 179 сторінках, він містить 31 таблицю і 14 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її мету й завдання, об'єкт і предмет, сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, зазначено відомості про їх апробацію.

У першому розділі «**Теоретико-методологічні основи митно-тарифного регулювання**» здійснено аналіз еволюції, причин виникнення та розвитку складових митно-тарифного регулювання, його структури і функцій, а також ролі митно-тарифного регулювання в процесах інтеграції і державного регулювання економіки.

Дослідження причинно-наслідкових зв'язків механізму митно-тарифного регулювання за різних історичних періодів дає підстави для висновку про стародавнє походження мита. Первісним проявом мита виступала еквівалентна форма плати (збору) за окремий вид послуг, а головним його призначенням було формування фондів накопичення та розподілу перших державних утворень. З розвитком державної централізації, міжнародного поділу праці й міжнародної торгівлі, мито набуває характеру податку на зовнішню торгівлю та формує об'єктивно зумовлену систему економічних відносин – митний тариф.

Поглиблення рівня і якості торговельно-економічних відносин сприяло завершенню формування механізму митно-тарифного регулювання. Таким чином, до XVIII ст. навколо митного тарифу і мита з'явилися інші функціонально-регулятивні складові: митна вартість, розвинута товарна номенклатура й класифікація, інститут країни походження товару. З подальшим розвитком міжнародного ринку й інтернаціоналізацією світової економіки нового й новітнього історичних періодів, протекціоністські тенденції митно-тарифних відносин формують і визначають регулятивну й захисну спрямованість митно-тарифного регулювання практично усіх економік світу.

Здійснений в роботі аналіз сприяє точній детермінації категорій «митного тарифу» і «мита», згідно якої митний тариф визначається як системно сформований інструмент функціонального впливу на процеси міжнародних торговельних відносин, визначений на засадах створення ефективного виробництва, вільноконкурентного ринку й використанні переваг взаємодії зі світовим ринком. Категорія «мито» має більш спрямовану сутність і визначається як непрямий податок на зовнішню торгівлю, що об'єктивно зумовлений та направлений на врівноваження різниці товарних цін, яка склалася у міжнародних і національних умовах виробництва з метою захисту

національного ринку, регулювання торговельних потоків й досягнення фіскального ефекту.

Ґрунтовний науковий пошук дозволяє виявити об'єктивну структуру і сутність митно-тарифного регулювання. При цьому, структурна оцінка досліджуваної категорії свідчить про те, що митно-тарифне регулювання є базисною категорією, а отже економічною складовою суспільних відносин. Сутнісна детермінація визначає митно-тарифне регулювання як систему інструментів державного регулювання зовнішньої торгівлі товарами, засновану на митному тарифі, що здійснює вартісний вплив на ціну товарів, що переміщуються через митний кордон, з метою створення ефективного балансу ринкових конкурентних переваг і надходження платежів до державного бюджету.

В роботі з'ясована роль і місце складових регулювання зовнішньої торгівлі, що за функціональним змістом подібні до мита. В даному випадку, імпортні ПДВ та акциз, з огляду на їх зовнішньоторговельну спрямованість, визначаються податками на зовнішню торгівлю в структурі економічних методів нетарифного регулювання, а митний збір, хоча й відноситься до економічного інструментарію нетарифного регулювання, проте з огляду на еквівалентний (неподатковий) характер плати за митні послуги, не є податком на зовнішню торгівлю.

Вивчення ролі митно-тарифного регулювання в умовах поглиблення міжнародних торговельно-економічних зв'язків об'єктивно зводиться до дослідження процесів економічної інтеграції. При цьому встановлено, що в умовах економічної інтеграції митний тариф об'єднує та позиціонує інтеграційне угруповання по відношенню до глобального економічного простору. Максимальний вплив митно-тарифного регулювання проявляється на початкових етапах економічної інтеграції (зона преференційної торгівлі – зона вільної торгівлі – митний союз) та виражається через дію головних його елементів – митного тарифу і мита.

Результат дослідження показав, що безпосереднє призначення митно-тарифного регулювання розкривається через його функції, головними з яких є захисна, регулятивна і фіскальна.

У другому розділі «**Особливості системи митно-тарифних відносин в Україні**» визначаються тенденції та ефективність митно-тарифного регулювання, характер дії і потенціал окремих його елементів, а також надається наукова оцінка митно-тарифної складової в поглибленні торгово-інтеграційних процесів економіки України.

Порушення сталого розвитку світової економіки проявилось в результаті глобальної валютно-фінансової кризи 2008-2009 рр. Зважаючи на ліберальний характер зовнішньоторговельної політики України, її експортну орієнтацію та стрімке нееволюційне і невиважене зниження рівня митно-тарифного захисту у результаті вступу до СОТ, українська економіка не змогла ефективно прийняти силу рецесійного тиску, що відобразилося на динаміці економічного розвитку та стабільності окремих галузей національного господарства.

Як наслідок, темпи падіння українського експорту і ВВП у 2009 р. перевищили у 3,6 та 6,1 разів середньосвітові показники, платіжний баланс стрімко погіршився, а ряд галузей: харчова, легка, хімічна промисловість, нафтопереробка, машинобудування та інші внаслідок посилення зовнішньої конкуренції нині перебувають у кризовому стані. Більше того, навіть посткризова динаміка ключових зовнішньоекономічних показників не є сприятливою у рамках сталого економічного розвитку й має негативне перспективне спрямування (рис.1).

Рис.1. Динаміка окремих зовнішньоекономічних показників України

Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>, НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua> та Митного тарифу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

Вказане вище свідчить про недостатню ефективність регулятивно-захисної функції митно-тарифного механізму України, що вимагає його посилення і трансформації, а також відкриття додаткових регулятивно-захисних резервів.

Незважаючи на недостатність регулятивно-захисної складової, фіскальна функція митно-тарифного регулювання виконується стабільно: абсолютна величина стягнутого мита у період 2005-2012 рр. подвоїлася й за підсумками 2012 р. склала 13,09 млрд. грн., хоча середнє навантаження імпорту митом за указаний період і знизилося із 3,24 до 1,88 %, а фіскальна ефективність адміністрування податку зменшилася з 94,7 % у 2005 р. до 57,9 % у 2012 р.

Разом з тим, в результаті комплексного аналізу митних платежів, за допомогою визначеного в роботі показника динаміки фіскальної ефективності адміністрування митного податку (табл.1), виявляється їх значний фіскально-регулятивний потенціал.

Таблиця 1

Показник динаміки фіскальної ефективності адміністрування митного податку

Формула	Означення елементів
$\frac{D_{\kappa \text{ ФЕА}}^i}{A_{\kappa}} = \frac{A_i}{IM_i} \cdot \frac{A_{\kappa}}{IM_{\kappa}}$	$D_{\kappa \text{ ФЕА}}^i$ – показник динаміки фіскальної ефективності адміністрування митного податку «А» в i -му році по відношенню до κ -го року (базисного); A – відповідний митний податок: мито ввізне (М), акциз (АЗ), ПДВ (ПДВ) або загальна сума митних платежів (МП); A_i – обсяг митного податку «А» i -го року, який порівнюють; A_{κ} – обсяг митного податку «А» κ -го року, з яким порівнюють (базисного); IM_i – обсяг імпорту за рік, який порівнюють; IM_{κ} – обсяг імпорту за рік, з яким порівнюють (базисний).

Джерело: розроблено та складено автором

Так, результати розрахунку доводять, що при значенні фіскальної ефективності адміністрування митних платежів у 2012 р. на рівні 109,2 %, показники кризових 2008 та 2009 рр. по відношенню до 2005 р. становлять 127,4 та 140,3 % відповідно (табл.2). Вказане свідчить про значно вищу ефективність адміністрування митних платежів, що в умовах кризового недовиконання плану бюджетних надходжень була забезпечена шляхом посилення митно-тарифного контролю й визначила потенційні регулятивно-фіскальні можливості митно-тарифного регулювання.

Таблиця 2

Динаміка фіскальної ефективності адміністрування митних платежів

Показник	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Динаміка фіскальної ефективності адміністрування митних платежів, (% до 2005р.)	108,2	105,5	127,4	140,3	106,5	104,2	109,2

Джерело: розраховано автором за даними Інформаційних збірників «Підсумки роботи митних органів України». – К. : ДМСУ, 2005-2012 рр.

Разом з тим, емпіричні параметри впливу митно-тарифного контролю виявляються шляхом побудови кореляційно-регресійної моделі між обсягами імпорту товарів в Україну та митними платежами до державного бюджету. Внаслідок аналізу отриманого рівняння регресії:

$$y = 0,1767 x + 4,4899,$$

стає очевидним, що прямим наслідком посилення митно-тарифного контролю є те, що обсяги імпортованих митних платежів з 2005 по 2012 р. зростали на 17,67% швидше, ніж вартісні обсяги імпорту товарів в Україну.

Як бачимо, у результаті комплексного аналізу фіскальної ефективності адміністрування митних платежів, а також їх кореляції з обсягами імпорту товарів в Україну, виявляється високий фіскально-регулятивний та захисний їх потенціал, що полягає в посиленні процесу митно-тарифного контролю, зокрема контролю митної вартості, класифікації та визначення країни походження товарів.

В дослідженні виявлено, що контроль митної вартості здійснюється у спосіб та з метою встановлення об'єктивної бази оподаткування податками на зовнішню торгівлю загалом і виявлення фактів заниження митної вартості за окремими товарами, зокрема; контроль класифікації – шляхом якісно-складового і структурно-функціонального аналізу, заснованого на сутнісному емпіричному знанні про безпосередній об'єкт міжнародної торгівлі – конкретний товар; контроль країни походження – через комплекс заходів, пов'язаних з документальною верифікацією і перевіркою достатності рівня переробки на відповідність тому походженню, що зазначається при декларуванні та спрямовує товар у відповідний режим митного оподаткування.

Механізм контролю складових митно-тарифного регулювання застосовується у комплексі, проявляється через дію митного тарифу та є основою захисного, регулятивного і фіскального потенціалу мита та складовою ефективною і безпечною інтернаціоналізації національної економіки.

Вагоме значення в рамках митно-тарифних відносин України відіграє тактика торговельно-інтеграційної діяльності. При цьому, проведений в роботі аналіз діючих та перспективних угод, що стосуються лібералізації митно-тарифного режиму, вказує на те, що з-поміж існуючих векторів торговельної інтеграції України, переваги митно-тарифного відкриття зовнішніх товарних ринків залишаються за укладенням Угоди про асоціацію та створенням ЗВТ з ЄС. Вказане надасть реальну можливість подолати стійкий митно-тарифний захист з боку європейського як аграрного, так і промислового ринків, що є необхідною умовою подальшого ефективного розвитку та інтернаціоналізації експортоорієнтованої економіки України.

У третьому розділі «**Трансформація митно-тарифного регулювання як інструмент інтернаціоналізації економіки України**» розглядаються питання митно-тарифної підтримки національної економіки шляхом провадження локальних заходів захисту внутрішнього ринку (антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних процедур), удосконалення митного оподаткування та адміністрування.

Сучасні протекціоністські тенденції світового господарства проявляються в зростанні як тотального (за усією товарною номенклатурою), так і галузевого рівнів митно-тарифного захисту. Доказом цьому виступає посилення світових тенденцій застосування локальних інструментів підтримки національного ринку. Зважаючи на новизну і складність у використанні, в частині захисту українського ринку вказані інструменти застосовуються не в повній мірі, що вимагає неодмінного вирішення, адже засоби локального протекціонізму є одним з небагатьох інструментів захисту економіки, що дозволені СОТ.

Аналіз практики локальних митно-тарифних інструментів в Україні виявляє, що головною проблемою їх неефективного використання є відсутність на державному рівні дієвого механізму аналізу зовнішньоторговельних загроз. Указане питання ефективно може бути вирішене шляхом створення незалежного аналітичного центру на базі Державної служби статистики з метою здійснення своєчасного цінового, торгово-статистичного та інформаційного забезпечення Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі при Мінекономрозвитку (рис.2).

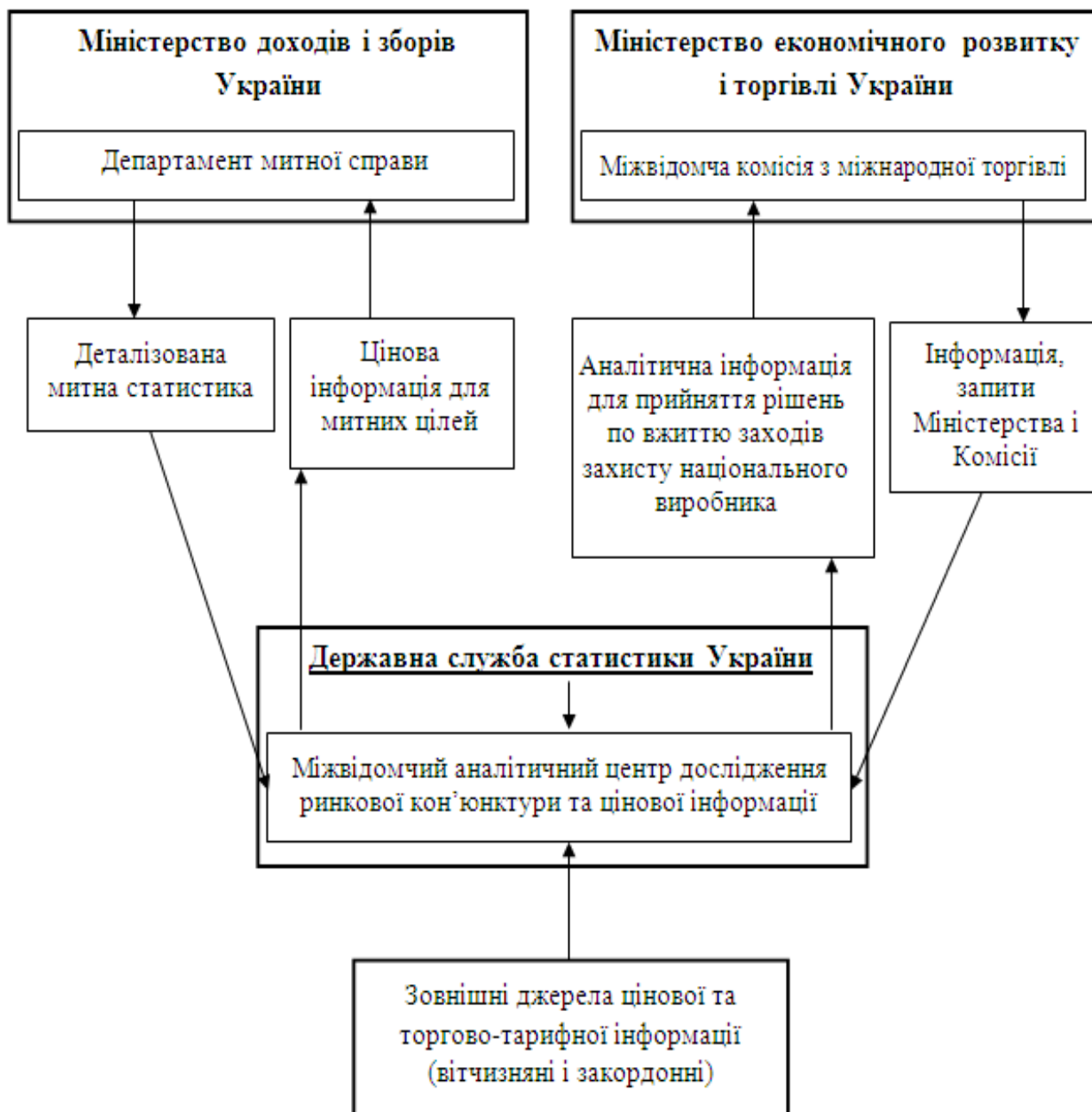

Рис.2. Міжвідомчий аналітичний центр дослідження ринкової кон'юнктури та цінової інформації (перспективна модель)

Джерело: розроблено автором

Функціонально на вказаний аналітичний інститут доцільно покласти й обов'язки ведення цінової зовнішньоторговельної інформації необхідної для

застосування митними органами при митному оформленні та для підтвердження і корегування митної вартості товарів.

В частині оптимізації митно-тарифного механізму, згідно можливостей, що надає СОТ, варто інтенсифікувати процедуру перегляду небезпечно низьких для національного виробника рівнів мита, що почалася з боку міжвідомчої робочої групи при Мінекономрозвитку. Указані дії дозволять підвищити ефективність захисних механізмів національної економіки та протистояти зовнішній конкуренції.

Зважаючи на економічну близькість митно-тарифного регулювання і оподаткування, результат неефективного провадження останнього знижує регулятивно-захисний вплив митно-тарифного регулювання. А тому, при визначенні концептуальних орієнтирів вдосконалення митної діяльності, митно-тарифне регулювання і митне оподаткування є процесами нерозривно пов'язаними. У частині трансформації останнього до стандартів, прийнятних розвинутими країнами пропонуємо:

- послабити фіскальну складову митної діяльності, що буде сприяти посиленню регулятивно-захисних функцій та механізмів митної системи;
- зменшити податкове навантаження економіки податком на додану вартість, диверсифікувати його ставки, здійснити фіскальний перерозподіл ПДВ на користь акцизів;
- здійснити перегляд і ліквідацію неефективних пільг і преференцій у митному оподаткуванні;
- провести скасування митних зборів, що несуть незначний фіскальний ефект і створюють більше ускладнень для інтернаціоналізації національної економіки, ніж надходжень до державного бюджету.

Формування дієвого захисного механізму митно-тарифного регулювання в умовах інтернаціоналізації неможливе без підвищення ефективності митних процедур. Указане є компенсацією торговельній лібералізації та еволюційним етапом приведення митного адміністрування у відповідність до вимог, що їх висувають міжнародні інститути і організації. До числа оптимізаційних пріоритетів, що направлені на здійснення означених процесів, відноситься митний постаудит.

Основна позитивна властивість митного постаудиту полягає у тому, що за рахунок розширення часового лагу процедур митного контролю посилюється тенденція повної та неухильної сплати митних податків. У даному випадку, спрощений порядок митного оформлення на кордоні, за умови достатніх підстав, може бути компенсований митним постаудитом на предмет наявності митних правопорушень протягом трьох років з моменту митної очистки. При цьому увага митних процедур зміщується з площини контролю за товаром в площину перевірки систем обліку та звітності підприємства. Указане є беззаперечною тенденцією сучасної митної діяльності та спрямовується на спрощення і гармонізацію митних процедур у відповідності з вимогами розвинутих держав, поглиблення торговельно-економічної співпраці з якими є стратегічним вектором зовнішньоекономічної політики України.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання визначення і трансформації механізму митно-тарифного регулювання України у взаємозв'язку та за умов, що їх визначають процеси інтернаціоналізації. Отримані наукові результати дають можливість сформулювати наступні висновки:

1. Центральною складовою митно-тарифного регулювання є мито. Як доводить дослідження, мито є найбільш ранньою формою впливу на міжнародну торгівлю, а отже, очевидним є високий регулятивний його потенціал. Являючись похідною збору (плати), з розвитком державної централізації, міжнародного поділу праці й міжнародної торгівлі мито набуває характеру податку на зовнішню торгівлю та формує об'єктивно зумовлену систему економічних відносин – митний тариф. Внаслідок поглиблення рівня й якості системи міжнародних торговельно-економічних відносин, навколо митного тарифу і мита з'являються інші складові: митна вартість, розвинута товарна номенклатура і класифікація, інститут країни походження товару. З розвитком процесів інтернаціоналізації світової економіки, митно-тарифне регулювання набуває вираженої регулятивно-захисної функції, формуючи розвинений механізм митно-тарифних відносин.

2. Структурно-сутнісний аналіз митно-тарифного регулювання дозволяє визначити його як економічну складову державного регулювання зовнішньої торгівлі товарами, що базується на митному тарифі та здійснює вартісний вплив на ціну товарів, які переміщуються через митний кордон, з метою створення ефективного балансу ринкових конкурентних переваг й надходження платежів до державного бюджету. В рамках структурної детермінації митно-тарифного регулювання визначається структурно-функціональна належність складових митного оподаткування, що за окремими характеристиками є подібними до мита. Наукова розробка останнього питання вказує: зовнішньоторговельні ПДВ та акциз, а також митні збори хоча й співставні за окремими економічними ознаками із митом, проте функціонально відносяться до економічного інструментарію нетарифного регулювання.

3. Світова валютно-фінансова криза 2008-2009 рр. нанесла значного удару динаміці глобального розвитку, посиливши протекціоністські тенденції й загальмувавши темпи міжнародної торговельної динаміки. Дослідження показує, що, зважаючи на ліберальний характер зовнішньоторговельної політики, втрати української економіки в 2009 р. перевищили у темпах падіння експорту та ВВП у 3,6 та 6,1 рази середньосвітові показники. При цьому ряд галузей (харчова, легка, хімічна промисловість, нафтопереробка, машинобудування та ін.), що в результаті пристосування до вимог СОТ суттєво втратили митно-тарифний захист, опинилися у кризовому стані. Виходячи з вище наведеного, варто вказати на недостатню регулятивно-захисну ефективність митно-тарифного регулювання. Враховуючи ж обмеженість внутрішніх фінансових важелів підтримки національного виробника, посилення

ролі та підвищення ефективності митно-тарифних відносин шляхом оптимізації митно-тарифного контролю, митно-тарифного відкриття зовнішніх товарних ринків для національного виробника, оптимізації ставок мита, трансформації механізмів митного оподаткування та адміністрування в умовах подальшої інтернаціоналізації національної економіки є об'єктивно необхідними.

4. Незважаючи на недостатні регулятивно-захисні можливості митно-тарифного регулювання України, його фіскальна складова приносить вагомий фінансовий результат. Провівши аналіз митно-податкової системи стає очевидним, що обсяг стягнутого мита у період 2005-2012 рр. подвоївся й за підсумками 2012 р. склав 13,09 млрд. грн., хоча середнє навантаження імпорту митом за указаний період і знизилося з 3,24 до 1,88 %, а фіскальна ефективність адміністрування податку падає з року в рік. У результаті комплексного аналізу фіскальної ефективності митного оподаткування, а також його кореляції із обсягами імпорту товарів в Україну приходимо до висновку, що свідчить про існування високого фіскально-регулятивного та захисного його потенціалу, який полягає у оптимізації процесу митно-тарифного контролю.

5. Комплексний розгляд митно-тарифного регулювання указує на високу роль в забезпеченні захисту національного ринку, наповненні державного бюджету, а також процесі ефективної інтернаціоналізації національної економіки структурних складових митно-тарифного механізму: митної вартості, класифікації та визначення країни походження товарів. Посилення контролю останніх є пріоритетним напрямом оптимізації регулятивно-захисного рівня митно-тарифного регулювання. Дослідження доводить, що механізм функціонування і контролю вказаних складових митно-тарифного регулювання застосовується у комплексі, проявляється через дію митного тарифу та є основою захисного, регулятивного і фіскального потенціалу мита.

6. Вивчення впливу митно-тарифного регулювання на процеси інтеграції, як складової інтернаціоналізації, доводить, що його фактор найбільш виражено проявляється на початкових її етапах. При цьому митний тариф не лише не роз'єднує, але й у випадку, коли мова йде про вироблення спільної митної політики, виступає інтегративним чинником світової економіки. За допомогою ключових інструментів – митного тарифу й мита, митно-тарифне регулювання позиціонує окремі економіки у рамках світового економічного простору й виявляє головні свої функції: захисну, регулятивну й фіскальну.

7. Ефективне включення експортоорієнтованої економіки України в світовий економічний простір потребує відкриття товарних ринків для власного експорту шляхом розвитку нових напрямів торговельного співробітництва. Ретроспективний аналіз торговельно-інтеграційних угод, що стосуються питань лібералізації митно-тарифного режиму та визначення вектору національної інтеграції вказують на те, що із наявних альтернатив переваги в частині митно-тарифного відкриття зовнішніх товарних ринків залишаються за укладенням Угоди про асоціацію та створенням зони вільної торгівлі з ЄС.

8. Результати дослідження свідчать про посилення протекціоністських тенденцій світової економіки, що визначаються, зокрема, стійким зростанням

кількості спеціальних, антидемпінгових і компенсаційних заходів як локальних інструментів митно-тарифного регулювання. Останні є порівняно новими у межах системи захисту національного ринку, а тому за нинішнього стану галузей, що постраждали внаслідок надмірної лібералізації, а також з огляду на те, що указані заходи протекціонізму є одними з небагатьох, що дозволені СОТ, необхідність посилення їх ролі в системі регулятивно-захисних механізмів є очевидною. Разом з тим, слід використовувати й інші можливості трансформації митно-тарифного регулювання, що надає СОТ, зокрема, використати право перегляду небезпечно низьких для окремих галузей ставок мита. Вказані перетворення необхідно здійснювати шляхом внесення змін до чинного митного тарифу та закону України, що його затверджує.

9. Виходячи із комплементарної залежності механізмів, максимальний ефект від провадження заходів митно-тарифного регулювання неможливий без оптимізації митного оподаткування. Серед основних заходів, спрямованих на його трансформацію до стандартів розвинутих країн є:

- зменшення фіскальної складової митної діяльності;
- зниження фіскального навантаження як внутрішньої економіки, так і зовнішньої торгівлі товарами податком на додану вартість, здійснення диверсифікації його ставок;
- розширення номенклатури та збільшення рівня оподаткування акцизами товарів з-поміж тих, що активно імпортуються;
- перегляд та ліквідація неефективних пільг та преференцій у митному оподаткуванні, а також незначних у фіскальному відношенні митних платежів.

10. Ключовим завданням трансформації митно-тарифного регулювання в умовах інтернаціоналізації національної економіки є формування оптимальної системи його адміністрування. У даному випадку, рекомендуємо, по-перше, посилити аналітичну його складову шляхом створення незалежного аналітичного центру, що здійснював би інформаційне супроводження діяльності Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі України та ведення цінової інформації, необхідної митним органам для здійснення митного контролю і оформлення; по-друге, посилити механізм митно-тарифного адміністрування шляхом повного та неухильного зміщення акцентів митної діяльності у бік провадження митного постаудиту як новітньої складової гармонізації та уніфікації митних процедур у відповідності до вимог міжнародних інститутів та організацій. Остання складова трансформації митно-тарифного регулювання, зважаючи на свою новизну і проблематику, потребує більш чіткого нормативно-правового та методологічного визначення, яке варто було б здійснити в рамках Митного кодексу України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Войтов С. Г. Науково-прикладні аспекти визначення країни походження товарів / С. Г. Войтов // Вісник Академії митної служби України: серія «Економіка». – 2013. – № 1 (49). – С. 53–59 (0,39 д.а.).

2. Войтов С. Г. Еволюція митно-тарифного регулювання / С. Г. Войтов // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2013. – № 2 (88). – С. 70–84 (0,9 д.а.).
3. Войтов С. Г. Методологія дослідження та сутнісна детермінація категорії митно-тарифного регулювання / С. Г. Войтов // Вісник Академії митної служби України: серія «Економіка». – 2012. – № 2 (48). – С. 60–68 (0,69 д.а.).
4. Войтов С. Г. Митно-тарифне регулювання в умовах глобальних інтеграційних процесів / С. Г. Войтов // Стратегія розвитку України. – 2012. – № 3. – С. 32–39 (0,91 д.а.).
5. Войтов С. Г. Методологічні основи дослідження митної справи / І. М. Карамбович, С. Г. Войтов // Економічний простір: збірник наукових праць. – № 22/2. – Дніпропетровськ : Придніпровська академія будівництва і архітектури, 2009. – С. 65–72 (0,35 д.а.). Особистий внесок: теоретичне визначення митної справи як прерогативи діяльності держави та крізь призму діалектики, науковий огляд експертних думок з приводу вказаної категорії (0,17 д.а.).
6. Войтов С. Г. Мито як інструмент балансування еквівалентного обміну міжнародної торгівлі / І. М. Карамбович, С. Г. Войтов // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2008. – № 5(40). – С. 23–27 (0,34 д.а.). Особистий внесок: визначення категорії мита як інструменту балансування в системі еквівалентного обміну зовнішньої торгівлі та згладження цінових диспропорцій внутрішнього і зовнішнього ринків (0,17 д.а.).

Статті у зарубіжному виданні й наукових фахових виданнях України, що зареєстровані у міжнародній наукометричній базі Scopus:

7. Войтов С. Г. Таможенная стоимость товаров: опыт ее определения и контроля в Украине / С. Г. Войтов // Вестник Российской таможенной академии. – 2013. – № 3. – С. 130–137 (0,75 п.л.).
8. Войтов С. Г. Класифікація товарів, як інструмент митно-тарифного регулювання: аспект визначення та контролю / С. Г. Войтов // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9. – С. 42–49 (0,39 д.а.).
9. Войтов С. Г. Структурна детермінація митно-тарифного регулювання / С. Г. Войтов // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 9-10. – С. 21–25 (0,55 д.а.).

Статті у інших виданнях:

10. Войтов С. Г. Митний тариф як елемент захисту національної економіки / І. М. Карамбович, С. Г. Войтов // Історія торгівлі, податків та мита. – 2010. – № 1(1). – С. 259–262 (0,24 д.а.). Особистий внесок: визначення економічної ролі митного тарифу, торговельно-політичної ролі мита, ролі митного тарифу у зовнішньоекономічній політиці, надання пропозицій щодо розробки національного митного тарифу (0,12 д.а.).
11. Войтов С. Г. Становлення митної справи в період античної цивілізації Причорномор'я та Київської Русі / С. Г. Войтов // Історія торгівлі, податків та мита. – 2010. – № 2 (2). – С. 204–208 (0,28 д.а.).

12. Войтов С. Г. Теорія управління процесами митно-тарифних відносин / А. В. Решетніченко, С. Г. Войтов // Вісник Академії митної служби України: серія «Державне управління». – 2010. – № 2. – С. 29–34 (0,51 д.а.). Особистий внесок: окреслення проблематики та схематичне визначення питання управління процесами митно-тарифних відносин; визначення особливостей розвитку та підвищення ефективності митно-тарифних відносин за умов членства у СОТ та на шляху інтеграції до ЄС (0,26 д.а.).

Тези наукових доповідей:

13. Войтов С. Г. Сучасна зумовленість та проблеми становлення національної системи митного постаудиту / С. Г. Войтов // Формування системи митного аудиту України : матеріали наук.-практ. семінару, 22 травня 2013 р. – Хмельницький : Державний науково-дослідний інститут митної справи, 2013. – С. 35–39 (0,33 д.а.).
14. Войтов С. Г. Митна вартість як складова регулювання зовнішньоторговельних відносин України: питання контролю та вдосконалення / С. Г. Войтов // Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі, 29 березня 2013 р. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2013. – Т. 1. – С. 278–279 (0,09 д.а.).
15. Войтов С. Г. Митна складова асоціації між Україною та ЄС / С. Г. Войтов // Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: Х Ювілейна міжн. наук.-практ. конф., 21-23 лютого 2013 р. – Тернопіль : Тернопільський національний економічний університет, 2013. – С. 26–28 (0,16 д.а.).
16. Войтов С. Г. Модернізація регулятивного механізму митної системи, як складова зрівноваження конкурентних умов національного та міжнародного ринків / С. Г. Войтов // Конкурентоспроможність економіки України: теорії, моделі, механізми : матеріали II-ої міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 січня 2013 р. – м. Дніпропетровськ – м. Херсон : «Гельветика», 2013. – С. 94–95 (0,13 д.а.).
17. Войтов С. Г. Двовекторність національної інтеграційної політики: загрози та пріоритети / С. Г. Войтов // Україна ХХІ століття: тенденції та перспективи розвитку : матеріали XIII студ. наук.-практ. конф., 06 грудня 2012 р. – К. : Європейський університет, 2012. – С. 20–22 (0,11 д.а.).
18. Войтов С. Г. Удосконалення митно-тарифного регулювання як ефективна складова забезпечення процесу інтеграції України в світовий економічний простір / С. Г. Войтов // Зовнішньоекономічна політика та актуальні проблеми митної справи : матеріал міжн. наук.-практ. конф., 30 листопада 2012 р. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2012. – С. 182–184 (0,13 д.а.).
19. Войтов С. Г. Оптимізація функціональної спрямованості митного регулювання як складова формування ефективної зовнішньоекономічної діяльності України / С. Г. Войтов // Світовий досвід удосконалення

- зовнішньоекономічної діяльності в контексті сталого розвитку. Наук. конф., 18 жовтня 2012 р. – К. : ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 64–68 (0,21 д.а.).
20. Войтов С. Г. До питання періодизації розвитку системи митно-тарифного регулювання періоду незалежності / С. Г. Войтов // Історія торгівлі, податків та мита: тези доповідей шостої міжнародної школи-семінару, 11-12 жовтня 2012 р. – К. : НАН України. – 2012. – С. 60–62 (0,13 д.а.).
21. Войтов С. Г. Митний постаудит: об'єктивна закономірність та проблеми становлення / С. Г. Войтов // Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі: матеріали V міжн. наук.-практ. конф. молодих вчених, 30 березня 2012 р. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2012. – Т.1. – С. 210–212 (0,12 д.а.).
22. Войтов С. Г. Митна вартість як економічна категорія / С. Г. Войтов // Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі: тези III міжн. наук.-практ. конф. молодих учених, 26 березня 2010 р. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України – Т. 1. – 2010. – С. 25–26 (0,08 д.а.).
23. Войтов С. Г. Митно-тарифне регулювання: погляд сучасників / С. Г. Войтов, І. М. Карамбович // Актуальні проблеми економічної безпеки та митної політики України: матеріали III міжн. наук.-практ. конф., 17 жовтня 2008 р. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2008. – С. 162–165 (0,25 д.а.). Особистий внесок: дослідження питань науково-теоретичного визначення категорії митно-тарифного регулювання в працях провідних українських та зарубіжних учених, надання висновків проведеного аналізу (0,12 д.а.).
24. Войтов С. Г. Митно-тарифне регулювання в рамках членства в СОТ / С. Г. Войтов // Митна справа в Україні: теорія і практика: матеріали міжн. наук.-практ. конф., 28 березня 2008 р. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2008. – С. 24–28 (0,25 д.а.).
25. Войтов С. Г. Захист економічних інтересів України в контексті міжнародної торгівлі / С. Г. Войтов // Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі: матеріали наук.-практ. конф., 30 березня 2007 р. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2007. – С. 75–76 (0,09 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Войтов С. Г. Трансформація митно-тарифного регулювання України в умовах інтернаціоналізації національної економіки. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Київ, 2013.

Робота присвячена висвітленню теоретичних основ, проблем і механізмів вдосконалення митно-тарифного регулювання України за умов інтернаціоналізації національної економіки. У рамках дослідження

проаналізовано науково-теоретичні, методологічні та практичні сторони митно-тарифного регулювання у відповідності й взаємозв'язку з сучасними процесами інтернаціоналізації та інтеграції.

В роботі здійснено ґрунтовний історико-економічний аналіз зародження і розвитку складових митно-тарифного регулювання, його категоріального апарату, дійсної структури і функцій. В рамках дослідження з'ясовано сучасний регулятивно-захисний потенціал складових митно-тарифних відносин, розкрито механізми їх контролю, а також роль митно-тарифного регулювання в поглибленні торгово-інтеграційних процесів економіки України. В дослідженні надано пропозиції з приводу комплексної оптимізації й трансформації митно-тарифного регулювання в частині застосування його локальних інструментів, оптимізації ставок мита, митного оподаткування та адміністрування.

Ключові слова: митно-тарифне регулювання, інтернаціоналізація, інтеграція, мито, митний тариф, митна вартість товарів, класифікація товарів, визначення країни походження товарів, митний постаудит, митний контроль.

АННОТАЦІЯ

Войтов С. Г. Трансформація таможенно-тарифного регулювання України в умовах інтернаціоналізації національної економіки. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. – Институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко. – Киев, 2013.

Работа освещает теоретические основы, проблемы и механизмы совершенствования таможенно-тарифного регулирования Украины в условиях интернационализации национальной экономики. В исследовании дан анализ научно-теоретических, методологических и практических сторон таможенно-тарифного регулирования в соответствии и взаимосвязи с современными процессами интернационализации и интеграции, даны предложения по поводу комплексной оптимизации и трансформации процесса в соответствии с мировыми стандартами и нынешними внешнеторговыми условиями.

В исследовании раскрыты историко-экономические основы зарождения и развития отдельных составляющих таможенно-тарифного регулирования, определена действительная его структура. В работе предложено авторское определение сущности ключевых категорий тематики исследования. Также проведен анализ роли таможенно-тарифного регулирования в системе экономической интеграции как составляющей процесса интернационализации, осуществлена оценка таможенно-тарифной составляющей углубления торгово-интеграционных процессов экономики Украины.

В диссертации дана характеристика современного состояния как регулятивно-защитного, так и фискального потенциала таможенно-тарифного регулирования, раскрыта суть и возможности механизмов контроля таможенной стоимости, классификации и определения страны происхождения

товаров. В исследовании схематически детерминированы упомянутые механизмы и дан анализ их эффективности.

Анализ современных протекционистских тенденций мирового хозяйства и выявление последствий неэффективной либерализации таможенного тарифа, проходившей в последнее время в Украине, дали возможность определить и предложить пути комплексной трансформации таможенно-тарифного регулирования в соответствии с мировыми стандартами и нынешними процессами интернационализации национальной экономики.

Среди составляющих оптимизации, особое внимание в исследовании акцентировано на совершенствовании механизмов применения локальных составляющих таможенно-тарифного регулирования, оптимизации ставок пошлин и таможенном налогообложении, а также полном и неуклонном внедрении таможенного постаудита как составляющей таможенно-тарифного администрирования развитых мировых экономик.

Ключевые слова: таможенно-тарифное регулирование, интернационализация, интеграция, таможенная пошлина, таможенный тариф, таможенная стоимость товаров, классификация товаров, определение страны происхождения товаров, таможенный постаудит, таможенный контроль.

ANNOTATION

Voitov S. G. Transformation of customs-tariffs regulation of Ukraine under the national economy internationalization. – The manuscript.

The thesis for degree in 08.00.02 specialization – world economy and international economic relations. – Institute of international relations of Kyiv Taras Shevchenko national university. – Kyiv, 2013.

The thesis is devoted to the analysis of the theoretical foundations, problems and mechanisms of improvement of customs-tariff regulation under the conditions of internationalization of the national economy. The study analyzes the scientific and theoretical, methodological and practical points of customs-tariff regulation according to and in interrelation with the modern internationalization and integration processes.

A thorough historical and economic analysis of the origin and development of the customs-tariff regulation components, its categorical system, the actual structure and function have been carried out in the thesis. Within the framework of the study a modern regulatory and protective potential of the customs-tariff relations components is revealed, and the mechanisms of their control and the role of the customs-tariff regulation in development of trade and integration processes of Ukraine's economy are described. The paper provides proposals for complex optimization and transformation of the customs-tariff regulation regarding the use of its local instruments, optimization of the customs duty rates, customs taxing and its administration.

Keywords: customs-tariff regulation, internationalization, integration, duty, customs tariff, the customs value of goods, goods classification, determination of country origin of goods, the customs postaudit, customs control.